

Harabiden kurtarılmakta olan güzel bir abidemiz

Yazan: Aziz Ogan
İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü

Sultanselim civarında Çarşamba ve Dragmana giden yol üzerinde VIII. asra ait olup, devrinin güzel mebasinden sayılan ve muhitinde mektep, medrese, Darülhadis ve etrafı mügebbek tabir olunan demir parmaklıklı hazireden mürekkep bir külliye vardır ki, "İsmail Efendi Camii" adıyla anılmaktadır.

Bânisi olan İsmail efendi, (Ebu İshak) Alâiyeli İbrahim efendinin oğludur. İlmiye Salnamesiyle, Sicilli Osmani ve Hadikatülcevamiye göre Kadıasker Kara Kadri efendiden feyiz aldı. 1084 (1675) te Harîç Medresesine nail oldu. Bilâhare mektupçuluk, Tezkirecilik, Naiplik, ve Kassalık vazifelerini ifa etti. İkinci Sultan Ahmet devrinde 1104 (1692), Süleymaniye Darülhadisinden Halep Kadılığına nail ve tayin oldu. 1118 (1706) de İstanbul Kadısı oldu. İki sene kadar Makamı Fedvada vazife gördükten sonra bu memuriyetinden azlolunarak Sinoba nefyedildi.

Üçüncü Sultan Ahmet devrinde bir buçuk yıl kadar Fetva Eminliği yapan Şeyhülislâm İsmail Efendi "Naim" mahlesiyle şiirler yazardı. Damat Nevşehirli İbrahim Paşanın himayesiyle mevkiini tahkime çalışmış ise de nüfuzunu iyi kullanamaması felâketini mucip olmuştur. Hayatının son senelelerini münzeviyane bir surette ibadet ile geçirdi ve 1157 (1724) senesinde vefat etti. Gerçi doğum tarihine tesadüf edilmemiş ise de, 70 ile 80 yaşları arasında olmuş olduğuna hükmedilebilir. Kendisiyle dört oğlu ve aile efradı, bânisi olduğu camii yanındaki hazire e medfundurlar. Harap haliyle bile hayatının müke meliyetini görenek, Ebu İshak İsmail efendinin ilmi emel sahibi olduğu kadar, yapıcılığa da büyük bir meyil ve hevesi olduğunu anlıyoruz.

Gerek medresenin gerek camii inşasında gösterilen itina ve ihtimam buna şüphe bırakmamaktadır. Kemerler üzerine oturtularak yükselmiş olan bu fevkanî bina, dört köşe bir saha kaplar. Kemerler bu gün dükkân olarak kullanılmaktadır. Avluya, cadde üzerinde bulunan mektebin altındaki genişçe bir kapıdan girilir. Avlunun ortasındaki şadırvandan eser kalmamıştır. Medresesi giriş kapasını karşısına tesadüf eder. Bina, bir sıra kesme ve yontma taş ve iki sıra tuğla ile yükselmiştir. Altı adet sütuna istinad eden soncemaat yerine yanlardan karşılıklı merdivenlerle çıkılıyordu. Ne yazık ki, uzun zamanlar bakımsız ve metruk kalmış olan bu tarihi abidenin bugün ne merdivenleri ve ne de son cemaat yerindeki ravakınan eser kalmamıştır. Cami tek kubbelidir. Kubbe kasnagında pencere yerleri vardır. Taştan stalaktitlerle mihrabıyla mermardan muşanna

Bu arada medrese ve mektebin de tamir ve restore edilmelerini müte-
şebbislerin himmetinden bekleriz.

Bogazici Universitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0102801